

Riksförsäkringsverkets allmänna råd om sjukpenninggrundande inkomst och årsarbetstid;

RAR 2002:2

beslutade den 31 maj 2002.

Riksförsäkringsverket beslutar om följande allmänna råd.

Till lagen (1962:381) om allmän försäkring

3 kap. 2 § första stycket

Innehållet i bestämmelsen

Sjukpenninggrundande inkomst är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete, antingen som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (*inkomst av anställning*) eller på annan grund (*inkomst av annat förvärvsarbete*).

Allmänna råd

Om det på grund av att inkomsterna från anställningen är oregelbundna blir svårt att bedöma vilken inkomst en försäkrad kan antas komma att få, bör den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas med ledning av ett genomsnitt av tidigare inkomster från anställningen. Hur lång period som kan beaktas vid sådan beräkning bör bedömas med ledning av omständigheterna i det enskilda ärendet.

3 kap. 2 § tredje stycket

Innehållet i bestämmelsen

Inkomst av arbete för egen räkning får ej beräknas högre än som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning.

Allmänna råd

Vid beräkning av jämförelseinkomsten bör den anpassas så att den, utan begränsning av arbetstidslagen (1982:673), motsvarar den försäkrades faktiska arbetsinsats i den egna verksamheten. Det bör gälla oavsett om han eller hon arbetar normal heltid, i mindre omfattning eller mer än heltid.

3 kap. 2 b § första stycket

Innehållet i bestämmelsen

Årsarbetstid beräknas av försäkringskassan för försäkrade som har en sjukpenninggrundande inkomst som helt eller delvis är att hänföra till anställning när detta är av betydelse för beräkning av ersättning. Årsarbetstiden är det antal timmar per år som en försäkrad kan antas komma att ha tills vidare i ifrågavarande förvärvsarbete som ordinarie eller motsvarande normal arbetstid.

Allmänna råd

I de fall det finns avtal om att ett arbete beräknas ta en viss tid i anspråk, men den försäkrade får utföra arbetet på kortare tid, bör den avtalade arbetstiden användas vid beräkning av årsarbetstiden.

3 kap. 5 § andra stycket

Innehållet i bestämmelsen

Ändring som avses i 3 kap. 5 § första stycket skall gälla från och med den dag då anledningen till ändringen uppkommit. Den sjukpenninggrundande inkomst som ändrats enligt 3 kap. 5 § första stycket a får dock läggas till grund för ersättning tidigast från och med första dagen i den ersättningsperiod som inträffar i anslutning till att försäkringskassan fått kännedom om inkomständringen.

Allmänna råd

För en person med inkomst av anställning bör dagen för anledning till ändring på grund av löneändring vara den dag då löneavtalet undertecknats. Om den nya lönen har utbetalats utan att ett löneavtal undertecknats bör anledningen till ändringen anses ha uppkommit den första dagen i den månad då en sådan utbetalning gjorts.

Löpande ersättningsperioder med olika slags ersättningar bör ses som olika ersättningsperioder om anledningen till att ersättningarna utbetalas är olika.

3 kap. 5 § tredje stycket 4

Innehållet i bestämmelsen

SGI-skydd gäller för tid då den försäkrade är gravid och avbryter eller inskränker sitt förvärvsarbete tidigast sex månader före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför.

Allmänna råd

Att avbryta eller inskränka arbetssökande på grund av graviditet enligt 3 kap. 5 § tredje stycket 4 bör jämföras med att avbryta eller inskränka förvärvsarbete. Detta bör endast gälla den som omfattas av SGI-skydd enligt 3 § förordningen (2000:1418) om tillämpning av vissa skyddsbestämmelser för sjukpenninggrundande inkomst vid studier eller arbetslöshet.

3 kap. 5 § tredje stycket 5

Innehållet i bestämmelsen

SGI-skydd gäller för tid då den försäkrade är helt eller delvis ledig från förvärvsarbete för vård av barn och barnet inte fyllt ett år. Detta gäller om den försäkrade är förälder till barnet eller likställs med förälder enligt 1 § föräldraledighetslagen (1995:584). Motsvarande gäller vid adoption av barn som ej fyllt tio år eller vid mottagande av sådant barn i avsikt att adoptera det, om mindre än ett år förflutit sedan den försäkrade fick barnet i sin vård.

Allmänna råd

Att helt eller delvis avbryta arbetssökande på grund av vård av barn enligt 3 kap. 5 § tredje stycket 5 bör jämföras med att vara helt eller delvis ledig från förvärvsarbete. Detta bör endast gälla den som omfattas av SGI-skydd enligt 3 § förordningen (2000:1418) om tillämpning av vissa skyddsbestämmelser för sjukpenninggrundande inkomst vid studier eller arbetslöshet.

Till Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1998:12) om sjukpenninggrundande inkomst

3 § första stycket

Innehållet i bestämmelsen

Fastställd sjukpenninggrundande inkomst får anpassas till löneutvecklingen inom den försäkrades yrkesområde för en försäkrad som inte fyllt 65 år under förvärvsavbrott i de situationer som anges i punkterna 1 – 3.

Allmänna råd

För personer med sjukpenninggrundande inkomst beräknad på inkomster från en pågående anställning bör den sjukpenninggrundande inkomsten anpassas efter den försäkrades faktiska löneutveckling som framgår av avtal mellan den försäkrade, dennes arbetsgivare och aktuellt fackförbund.

För en aktiebolagsdelägare kan sjukpenninggrundande inkomst anpassas efter löneutvecklingen genom en skälighetsbedömning med ledning av de tre senaste årens taxerade löneuttag. En genomsnittsberäkning kan tillämpas om löneuttaget varierat. Om inkomsterna gradvis stigit kan en trendberäkning vara mer lämplig.

För personer med inkomst av annat förvärvsarbete kan det inte vara aktuellt att anpassa den sjukpenninggrundande inkomsten efter löneutvecklingen, eftersom deras sjukpenninggrundande inkomst baseras på skatterättslig nettointäkt och inte på lön.

5 § första stycket

Innehållet i bestämmelsen

Har en försäkrad med inkomst av annat förvärvsarbete än anställning under en följd av år i allmän självdeklaration redovisat lägre skatterättslig nettointäkt än vad som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning, skall hans sjukpenninggrundande inkomst beräknas med ledning av de tre senaste årens taxering. Den sjukpenninggrundande inkomsten får beräknas till ett högre belopp än vad som framgår av den skatterättsliga nettointäkten under en verksamhets uppbyggnadsskede eller om det finns andra särskilda skäl, såsom stark skuldbelastning, ändrade förvärvsförhållanden eller tillfälliga förluster.

Allmänna råd

Vid jämförelse av taxerade inkomster mellan år bör en omräkning av tidigare års taxerade inkomster göras med hjälp av innevarande års förhöjda prisbasbelopp.

Om de tre senaste årens taxerade inkomster visar en uppåtgående eller nedåtgående trend bör detta beaktas vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst. Om det går att göra en rimlig bedömning av årets beräknade nettointäkt bör beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten göras med utgångspunkt från innevarande verksamhetsår. En uppåtgående trend bör antas fortsätta om det inte med säkerhet kan konstateras att inkomstnivån kommer att sjunka i fortsättningen. Om en nedåtgående trend kan antas

bli bruten under året bör detta beaktas vid beräkning av den sjukpenninggrundande inkomsten.

Om de tre senaste årens taxerade inkomster inte uppvisar någon trend bör som huvudprincip genomsnittet av dessa inkomster användas för att fastställa den sjukpenninggrundande inkomsten. Detsamma bör gälla i de fall en inkomsttrend skapats genom tillämpning av bestämmelserna i inkomstskattelagen (1999:1229) om räntefördelning, expansionsfonder eller periodiseringsfonder.

Uppbyggnadsskedet bör bedömas från och med tidpunkten då en verksamhet övertogs eller startades, oberoende av om aktivitetsstöd vid stöd till start av näringsverksamhet utbetalats eller inte.

Under verksamhetens uppbyggnadsskede bör den sjukpenninggrundande inkomsten fastställas till den jämförelseinkomst som avses i 3 kap. 2 § tredje stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring. Detta bör gälla även om jämförelseinkomsten är högre än den inkomst den försäkrade själv uppgett. Om det är sannolikt att nettointäkten efter uppbyggnadsskedet inte kommer att uppgå till jämförelseinkomsten bör dock den sjukpenninggrundande inkomsten fastställas till den beräknade nettointäkten efter uppbyggnadsskedet.

Stark skuldbelastning bör anses föreligga när de långfristiga skulderna uppgår till 55 procent av tillgångarna.

I bedömningen av på vilket sätt stark skuldbelastning ska påverka nettointäkten bör den referensränta som gäller vid årets ingång användas.

Vid bedömning av om nettointäkten under en följd av år understigit jämförelseinkomsten, och vid beräkning av den sjukpenninggrundande inkomsten, bör bortses från inkomstår som inneburit en tillfällig förlust.

---

1. Dessa allmänna råd gäller från och med den 1 juli 2002.

2. Genom dessa allmänna råd upphävs Riksförsäkringsverkets allmänna råd (AR 1986:6) Sjukpenninggrundande inkomst av annat förvärvsarbete än anställning samt karenstidsregler enligt lagen om allmän försäkring (AFL) och (AR 1996:13) Sjukpenninggrundande inkomst av anställning enligt lagen om allmän försäkring (AFL).

RIKSFÖRSÄKRINGSVERKET

ASTRID CHRISTIERNSSON

Magnus Pettersson